

24 martie 2018

D. J. J. nr. 98

Aviz

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea
Legii nr. 105 din 9 iunie 2017 privind declararea utilității publice
pentru lucrările de interes național de construcție a conductei
de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău
(nr. 86 din 15.03.2018)

Examinând proiectul de lege menționat, prin prisma prevederilor art. 54 din Regulamentul Parlamentului și Legii nr. 780/2001, Direcția generală juridică expune următoarele.

I. Obiecții cu caracter general

1. Proiectul de lege a fost înaintat de către Guvern, fapt ce corespunde prevederilor art. 73 din Constituție și art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu art. 66 din Constituție.

3. Prin natura relațiilor sociale reglementate, inițiativa legislativă face parte din categoria legilor organice.

4. Potrivit notei informative la proiect, proiectul de lege a fost elaborat în scopul facilitării construcției conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău, în special propune a fi instituită o procedură specială de expropriere și de plată a despăgubirilor pentru obiectele expropriate.

II. Privitor la concordanța proiectului de lege prevederilor legislative, invocăm următoarele obiecții și propuneri.

1) La art. 3 din proiect se propune ca despăgubirile pentru bunurile imobile expropriate să fie efectuate:

a) doar pentru bunurile imobile;

b) de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei prin intermediul instituției publice „Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei” din contul mijloacelor alocate de la bugetul de stat;

c) din mijloacele beneficiarului final al Proiectului „Construcția conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău – Întreprinderea de Stat „Vestmoldtransgaz” sau succesorul său de drepturi și obligații”.

Asupra modalității de efectuare a despăgubirilor pentru obiectele exproprierii, menționăm următoarele.

1. Privitor la propunerea de a efectua plata despăgubirilor, atât din contul bugetului de stat, cât și din contul „investitorului”, relevăm, că potrivit art. 46 alin.(1) și alin. (2) din Constituție, precum și art. 316 Cod civil, dreptul la proprietate este garantat, nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o clauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

În corespundere cu art. 1 din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică, nr. 488-XIV din 08.07.1999, prin expropriere se înțelege transferul de bunuri și de drepturi patrimoniale din proprietate privată în proprietate publică, transferul către stat de bunuri proprietate publică ce aparțin unei unități administrativ-teritoriale sau, după caz, cedarea către stat sau către o unitate administrativ-teritorială a drepturilor patrimoniale în scopul efectuării de lucrări pentru cauză de utilitate publică de interes național sau de interes local, iar potrivit art. 4 din aceeași lege, expropriator este statul pentru lucrările de interes național.

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 30 din 01.11.2016 privind excepția de neconstituționalitate a art. 19 alin. (4) din Legea nr. 303 din 13 decembrie 2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, la pct. 55 Curtea a statuat, că „*Privarea de proprietate impune obligația statului de a despăgubi pe proprietar, pentru că fără plata unei sume rezonabile, raportată la valoarea bunului, măsura constituie o atingere excesivă a dreptului la respectarea bunurilor sale*”.

Prin urmare, în temeiul Legii nr. 488/1999, concluzionăm, că despăgubirile pentru obiectele expropriate trebuie să fie suportate de expropriator, care potrivit art. 4 din Legea nr. 488/1999, precum și pct. 28 lit. a) din proiect, este statul Republica Moldova, în persoana Guvernului Republicii Moldova.

Pentru a fi în acord cu art. 4 din Legea nr. 488/1999, precum și cu pct. 28 lit. a) din anexa la proiect, precum și pentru a nu aduce atingere normei constituționale prevăzute la art. 46, în special Hotărârii Curții Constituționale nr. 30/2016, considerăm că modalitatea de plată a despăgubirilor pentru obiectele expropriate trebuie revăzută și adusă în concordanță cu normele legale citate.

Din punct de vedere al corectitudinii juridice, oportună ar fi includerea prevederii privind plata despăgubirilor de către Guvern, care prin adoptarea hotărârilor sale interne va indica sursa de finanțare a despăgubirilor ce urmează să fie achitate persoanelor expropriate. În plus, efectuarea despăgubirilor de către Guvern va acorda o siguranță persoanelor expropriate, nefiind, astfel condiționată de prezența mijloacelor financiare la investitor. Se va ține cont și de faptul, că obiectele expropriate au fost transmise statului, și nicidecum unui investitor.

De altfel, la pct. 1. din anexa se propune, ca după declararea de utilitate publică a lucrărilor indicate la art. 1, Guvernul va avea obligația de a stabili sumele convenite ca despăgubiri pentru bunurile imobile (terenurile) indicate la art.2 lit. a) și/sau, după caz, pentru dreptul de folosință asupra bunurilor imobile indicate la art. 2 lit. b).

2. Totodată, redacția art. 3 propusă în completare ridică mai multe probleme care se rezumă la următoarele:

a) propunerea de a achita despăgubirile *doar pentru bunurile imobile expropriate* nu este conformă cu art. 2 din Legea nr. 105/2017, precum și art. 2 din proiectul de lege care prevăd, că obiecte ale exproprierii sunt atât bunurile imobile, cât și dreptul de folosință asupra bunurilor imobile utilizate în cadrul lucrărilor de construcție a conductei. În plus, anexa la proiectul de lege stabilește procedura specială de expropriere pentru ambele obiecte ale exproprierii, respectiv pentru cele prevăzute la lit. a) și lit. b) din art. 2 propus în modificare. În acest context, se vor revedea cuvintele „despăgubirile pentru bunurile imobile expropriate”, în sensul corelării cu art.2 din proiect;

b) cu referire la plata despăgubirilor de către Ministerul Economiei prin intermediul instituției publice aflate în subordinea acestuia, menționăm că Legea bugetului de stat pentru anul 2018 la compartimentul „Investițiile capitale pe autoritățile publice centrale”, codul 5802, programul „Rețele și conducte de gaz”, Ministerului Economiei și Infrastructurii îi sunt alocate mijloace financiare în sumă de 80277,3 lei pentru Proiectul „Construcția conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău”.

Întrucât se propune ca plata despăgubirilor să fie efectuată din contul mijloacelor alocate de la bugetul de stat, sugerăm reanalizarea propunerii în sensul, dacă suma preconizată pentru construcția conductei va fi îndreptată și pentru plata despăgubirilor pentru obiectele expropriate;

c) privitor la efectuarea despăgubirilor din contul mijloacelor beneficiarului final al Proiectului, le lângă faptul că această propunere nu este însoțită de denumirea exactă a Proiectului (legislația în vigoare operează cu denumirea Proiectul „Construcția conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni Chișinău”), cuvintele „beneficiarul final al Proiectului” pot fi interpretate neuniform (deși din conținutul normei se subînțelege achitarea despăgubirilor din contul investitorului, norma dată s-ar putea interpreta în sensul, că la categoria de beneficiari finali ar putea fi raportați consumatorii de gaze naturale), de faptul indicării Î.S. „Vestmoldtransgaz” care a fost privatizată, nefiind necesară indicarea acestuia în textul legii, precum și lipsa concretizării pentru care obiecte ale exproprierii, investitorul va efectua plata despăgubirilor, acceptarea acestei modalități de plată ar veni în contradicție cu art. 46 alin. (2) din Constituție, pentru motivele expuse la pct. 1. din prezentul aviz.

Drept rezumat, considerăm că varianta actuală a art. 3 din Legea nr. 105/2017 este conformă cu art.1 și cu art. 4 din Legea nr. 488/1999, fiindcă obligația de despăgubire pentru bunurile expropriate îi revine Guvernului și nicidecum organelor care se propun în textul de modificare.

2) La art. 5³, pentru a fi în acord cu terminologia utilizată la art. 72 din Codul funciar, cuvântul „modificarea” se va substitui cu cuvântul „schimbarea”.

3) În textul anexei:

- pct. 4, după cuvântul „autorităților” se va introduce cuvântul „administrației”;

- pct. 5 fraza a treia, se impune efectuarea unei precizări a textului „expropriatul va rămâne responsabil cu indemnizare față de titularii drepturilor respective”, fiindcă are un sens ambiguu;

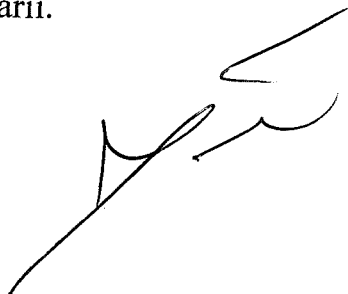
- pct. 22 propune, ca în termen de 90 de zile de la data emiterii deciziei de stabilire a sumei despăgubirilor, expropriatorul efectuează plata despăgubirilor către expropriați. În conformitate cu acest punct, inițial expropriatul va fi expropriat, iar plata se va face în decurs de 90 de zile.

Asupra acestui fapt, atenționăm că potrivit art. 46 alin. (2) din Constituție, exproprierea pentru cauză de utilitate publică are loc doar după o dreaptă și prealabilă despăgubire. Respectiv, norma constituțională admite exproprierea, cu condiția ca despăgubirea să fie achitată prealabil.

În acest context, invocăm și Hotărârea Curții Constituționale nr. 30/2016, prin care „Curtea reține că exproprierea este una din cele mai severe măsuri care poate fi luată cu privire la dreptul de proprietate privată, deoarece nu este doar o simplă limitare a dreptului, ci duce la pierderea acestuia. În acest sens, legislatorul a adoptat Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999, prin care a reglementat utilitatea publică și declararea ei, modalitatea de expropriere și măsurile care precedă exproprierea, drepturile expropriatului. Potrivit acestei legi, **exproprierea urmează a fi precedată de o despăgubire a titularului bunului**”;

- pct. 27, propune ca plata despăgubiri primită de expropriați pentru bunurile imobile expropriate să fie calificată drept sursă de venit neimpozabilă. Reținem, că potrivit art. 20 din Codul Fiscal, nr. 1163-XIII din 24.04.1997, despăgubirile pentru obiectele expropriate nu sunt raportate la categoria de surse de venit neimpozabile. În plus, propunerea privind plata despăgubirilor primită pentru bunurile imobile (terenurile) expropriate urmează a fi corelată cu categoria de obiecte ale exproprierii prevăzută la art. 2 din proiect, care la categoria respectivă de obiecte atribuie atât bunurile imobile, cât și dreptul de folosință asupra bunurilor imobile.

În concluzie, pentru a nu aduce atingere prevederilor art. 46 alin. (2) din Constituție, sugerăm reanalizarea modalității de plată a despăgubirilor expusă în proiectul de lege supus avizării.

Șef Direcție generală
Ion Creangă

Ex: I. Băieșu
Tel: 551